

BALOGH ROBERT

Egyes gyerek

RÉSZLETEK EGY KÉSZÜLŐ REGÉNYBŐL

BEVEZETÉS

Január elsején a fiammal sétáltunk a hegyen. Éles, vakító fények szikráztak a friss havon, mintha a mesevilág rejtegetni akarta volna az előző esti Szilveszter szemetét. Másnapra el is olvadt az egész, nincsenek már olyan telek, mint gyerekkoromban. Számoltuk az eladó házakat, éppen valami gazdasági válság közepén jártunk, és hunyorogtunk a hirtelen jött fényességben. Felhívtam apámat útközben, boldog újévet kívánni neki. Éjjel nem akartam zavarni, korán fekszik a szívinfarktusa óta. Ahogy felvette a kagylót, hallottam, hogy csak kaparászott, én hallóztam, de valamiért a hangja nehezen jött elő, és ami beszűrődött, az is zavartabbnak tűnt mint bármikor. Annyit értettem, hogy babalabababablabla. Alig érthetőbben hangzott ennél, amit mondott. Átfutott az agyamon az agyvérzés, de rögtön elhárítottam a gondolatot, hátha csak a petárdázóktól nem tudott aludni, hátha rosszul ébredt... Mondtam neki, csak tegye le, pihenjen és hamar jönni fogok. Nem hagyott nyugodni a zavaros beszéd, ezért kicsit később megpróbáltam visszahívni, de a telefon foglalt volt. Mindig telefonált, ez megnyugtatót, de lerövidítettük a hosszúra tervezett felfedezőútnak szánt sétát, gyorsan hazavittem a fiamat és rohantam tovább. Apám telefonja továbbra is foglaltat jelzett, akkor már aggódtam. A lépcsőházban találtam az emeleten. A hálószoba küszöbén ült, pizsamában, a vasalódeszka lábába és az ajtófélfába kapaszkodva próbált feltápáskodni. Megismert, de alig értettem, mit mondott. Időnként meg-megremegett. Megkértem, mi történt. Mindjárt felkelek, mondta. És nem tudott felkelni. Megpróbáltam talpra állítani, de nem sikerült. Közben láttam a kopottas világoskék nadrágon, hogy bevizelt és a sötét foltokból kitűnt, hogy más is történt. Nem tudtam már tartani... Láttam apám szégyenét. Azonnal hívtam a mentőket. Elmagyaráztam a helyzetet a diszpécsernek, kérdezgetett, kicsit hebegtem. Abból vettem észre, hogy mennyire megzavarodtam, hogy nehezen mondtam a címet. Csillagvirág. Csillagvirág 11...

A mentős már többször járt itt, nem is orvosnak tűnt, inkább régi ismerősnek a buszról, mesélte, hogy egyszer apám a bejárati ajtó lépcsőjén várta őt és már alig tudott zihálni, de hogy a mentőben már a koncertjére hívta, és még névjegyét is kapott tőle. Akkor kétszer másfél liter vizenyőt eresztettek le a mellhártyájából. Anyyira belejött a mesélésbe a mentős, hogy elnézést kellett kértem, hogy megszakítom, de nem tudtam egyedül tartani apám, amíg lemosom a fenekéről a...

Apám előtt nem mertem azt mondani, hogy szart... A széket, bélsarat, fekáliát... Kerestem a megfelelő kifejezést. Apám szemérmes volt a csúnya szavakkal, dolgokkal szemben. Néha nem is értettem miért. A mentős biccentett:

– Ha maga megcsinálja, segíték – mondta. Kesztyűt húzott, közben a gyerekeiről mesélt, én meg pár ronggyal, szivaccsal, három lavór langyos, szappanos vízzel megol-

dottam a dolgot. Ketten tartottuk, aztán már hárman, mert apám egyáltalán nem tudott segíteni. Egy perc alatt elfáradt, annyi érdekelte mindössze, hogy mikor ülhet le. Remegett a lába. Nem úgy, mint aki ideges, egyáltalán nem úgy, mint egy felnőttnek. Mosás közben fel-felpillantottam, a méretes tükörből láttam az arcát, inkább úgy nézett, mint egy zavart, sápadt gyerek, aki mindjárt elájul, vagy olyan tekintettel nézett, mint aki nem tudja, hol lehet. Egyre kérlelt, hogy hagyjuk már abba, le szeretne ülni....

–De papa, már csak egy kicsit bírjad ki!

Könyörgött, általában nem szokott rimánkodni, de olyan hanggal, mintha nem is ő beszélne. Egyrészt alig értettem, a hangja is erőtlenül elvékonyodott, másrészt az arca nem tűnt szimmetrikusnak. Mintha lefittyedt volna kicsit balra a szája. Aztán feltűnt, hogy az arca is megváltozott, mintha fel lenne dagadva...

– Ezek tünetek. Egyértelműek – mondta a mentős megnyugtatóan szánt hangon. Közben apám lába újra és újra remegni kezdett, nem tudta megállítani, mintha észre sem vette volna. Ahogy remegett, lepottyantak a darabok. Ezt hogyan oldom meg? Ezen járt az agyam. Ezt hogy lehet. Nem a tisztába tételt. A gyerekeimmel naponta ezt csináltam, akit kell, pelenkáztam, akinek kell, a fenekét töröltem, ez sem más, csak hát az arányok, a tudat... Ráadásul a kisbabáknál nem szárad a szőrökre a ... Az a szó jut közben eszembe, hogy csimbók. Az is feltűnt, hogy apám nem volt zavartan. Ebből is éreztem, mekkora a baj. Azon járt az agyam, hogy ezt hogyan oldom majd meg. Hogyan lehet ebből meggyógyulni? Mit lehetne tenni...

Amikor hirtelen erőre kapott, bele akart bújni egy nadrágba, nem értette, hogy még nem tiszta. Emelgette a lábát, ahogy tudta, zavartan nézelődött, minden második szavát lehetett csak érteni. Ahogy súroltam, arra gondoltam, hogy majdnem anyám fenekét is így kellett kitörölni az utolsó napokban, de ő még tartani tudta magát a falba kapaszkodva.

Lehet, hogy utoljára van otthon apám is – ez suhant át az agyamon. Anyámért is ugyanilyen mentő érkezett. Valamit megérezhetett az orvos abból, ami bennem zajlott. Próbálta elhessenteni a sötét felleget, biztatóan annyit mondott apámnak, vagy inkább nekem, hogy nem utoljára jött ő ide. Hálás voltam ezért a mondatért. Kirándulás hangulata lett az egésznek. Még egy nehezebb, leküzdendő szakasz és... Apám közben elernyed a hordágyon, nyugodtabbnak tűnt. Az orvos még az éneklésről kérdezgette. Apám csak hevert, fogtam a kezét. A szemét forgatta. Elmondtam neki, hol van. Mi történt vele.

– Te tudod, fiam. Ezt mondogatta, bármit is kérdeztem tőle. Dehogy tudtam. Cikáztak a gondolataim, remegett a szám széle az idegességtől. Vagy a tehetetlenségtől. Vagy attól az egésztől, amitől előre féltem. A mentőben adatokat kérdeztek. Apám arcára kiült a tanácsstalanság. Mintha nem ő is lenne, mintha ez mással történe meg. Alig kérdezett valamit, a sürgősségin a folyóson vártunk kicsit, mivel súlyos állapotban volt, hamar elnyelte a rendszer. A CT. A vérvétel. Elkapta a gépszíj és lassan bedarálták. Vártam vele egy órát. Nem gondoltam véglegesnek ezt az állapotot. Mindig, mindenből felállt addig.

Felkísérhettem az osztályra. A betegszállító mókázott vele, hamar kiderült, hogy már találkoztak, ő is a koncertekről kérdezte. Újra előjött a kirándulás hangulat. Mint

egy osztálykirándulás, tisztára olyanak tűnt az a nap. A frissen felújított klinikán gurigáztunk, lifteztünk... Negyed egykor szálltunk be a mentőbe, negyed háromkor már kórtermi ágyban feküdt. Inkább hevert. A fiatal doktornő nem beszélt életveszélyről, de arról igen, hogy az időablakot túlléptük. Meg epilepsziát említett. Meg egy csomó mindent, amit nem tudtam megjegyezni. Csak egyre rémisztőbben hangzott minden. Hogy a konzervatív kezelés maradt. Ez maradt meg lehetőségnek. Hogy ez agyvérzés. Hogy most pihenni fog. Talán nyugtatót kapott, csordogáltak belé az infúziók, csendesen csöpögött a kórházi csap. Enyhén félrecsompult szájjal aludt. A doktornő szavaiból úgy tűnt, hogy az elején vagyunk. A végének az elején? Az elejének a végén? Ezen morfondíroztam, hogy most aztán hogyan legyen. Egyedül nem maradhat. Otthonba dugjam? Haza nem vihetem, két gyerek mellé, harmadiknak... Négykor értem haza, már ereszkedett a téli nap, narancssárgán csillogott az egynapos hó. Boldog újvévet!

SZINTI

Az utcán egy félkegyelmű zenélt egy gyerekeknek szánt szintetizátoron. Dobként kezelte a billentyűket, ritmushangszerként, valami mulató dallamot énekelt. Még akkor is hallatszott, amikor beértem a kórházba, a kanyarulatok miatt az egész város zaja elcsöndesedett, ahogy végigsétáltam a hosszú folyosón, mintha átléptem volna az alvilág határán. Csak a lépteim zaja, csak a szívverésem a fülemben, csak lélegzetvétel ritmusa, csak ahogy döccent alattam a fából készült rámpa, felmentem a vizesedő falú lépcsőházban, talpam alatt a fényesre kopott műkö, megnyomtam az elektromos kapunyitót, nehezen nyílt a zár, rögtön megcsapott a fertőtlenítővel kevert szar- és a húgyszag állott, meleg elegye. Elsőre majdnem elhántam magam. Odalépett hozzám egy nénike, kicsit imbolygott, papucsban, pongyolában állt elém. Így szólt:

Fiatalember, van nálam ötven forint, nem akar hazakísérni.

Nem voltam jókedvemben, nem voltam vevő a kacérságára, kapásból nemet mondtam, megpróbáltam egyből lerázni.

Pedig nem bánna meg, szívesen elsétálnék magával. – mondta sokat sejtetően.

Ahogy beléptem a kórterembe, a nyitott ablakon át újra meghallottam a gyerek-szintetizátoros ürgét.

Apám megismert, köszönés helyett kérdéssel fogadott:

Kérdezzed meg, fiam, kérdezzed meg az orvost, hogy mikor szedik le a rácsot rólam!

Hol van itt rács, apám? Hát őőő, hát ő... Itt...

Körbe nézegetett, mert nem a leesésgátlóra gondolt.

Itt mögöttem – mondta, és a jobb kezével még intett is arra.

Ott csak a fal van – válaszolom.

Jaj, nem tudtam, azt hittem rács.

Az ablakon mocskos függöny lobogott a szélben, március volt, de ingujjban is izzadtam. A szintetizátoros ember kint a boldogságról énekelt.

ARCKÉPEK

Ahogy beléptem a kórterembe, apám aludt. Egy vadidegen beteg abban reménykedett, hogy a fia vagyok. Egy határozott nimmal rövide zartam a társalgást. Zavart a vizelet- és fertőtlenítőszag. Zavar az álságos tisztaság. Zavar a kórházszerűség. Átfut az agyamon, hogy én is így végzem majd. Apám ágyszomszédja, egy bácsika már másnap meghalhatott. Megüresedett az ágya. Az arcára még emlékeztem egy darabig. Aztán már nem. Semmi. Egy arc, egy 19. századi orosz koldus arca egy túl realista festményen, ahogy a semmivé lesz, talán három nap alatt elmosódtak a vonásai. Ez a rendje. Egyszer megittattam. Egyszer hívtam hozzá nővért, hogy tegye tisztába. Nem köt hozzá semmi, még csak a szájalom is alig. Csak egy találkozás, ahogy szúrt a tekintete.

Aki a helyére került, a másik, magas bácsi többször kunyerált tőlem egy kis ételt. Egy fél kifivel kínáltam meg. Közelebb hajolva láttam, hogy vérmocskos lett az ágy-neműje. Rászáradt vér, nedves vér, sáros vér... A felfekvésekből talán. A körme alól, a húsból kivakart vér. A feneké alól kidörzsölt vér... Ki tudja már ezt. Elmosolyodott a fél kifli láttán. Friss – mondtam. Pislogott. Hálásan. Talán három napig haldoklott. Talán eltartott négyig. Többet nem láttam megmozdulni sem.

Még hagytam aludni apámat. Két ágygal mellette valaki fájdalmas hangon káromkodni kezdett. Ahogy fél perc múlva elhallgatott – többnek tűnt az ideje, mert akkora intenzitással mondta, hogy nincs az a színész, aki utána tudta volna csinálni. Az új ágyszomszéd, a legújabb. Ő sem húzza majd sokáig. Valahogy látszott az arcán, látszott, hogy meg fog halni. Egyre fakult a színe, szinte hiányoztak a kontúrok az arcéből. Nem maradt benne élni akarás. Csak néhány káromkodás az első napon, más semmi.

Amikor apám felébred, napok után, hetek után, rémülten kérlelni kezd, hogy vigyem haza.

Borzalmas helyre hoztál, itt az embereket ládába rakják, ott laknak! Nem hiszed el, itt mennyire gonoszak az emberek, mindent ellopnak, te nem itt élsz, te távol vagy innen. Ahogy elmész, azonnal ellopnak mindent.

Annyi gazemberség van itt, hogy azt el sem lehet mondani. Ezek nem adnak enni. Hiába kiabáltam órákig, nem jött senki. Ezek gazemberek. Elsősorban vigyél haza, a többi csak duma. Ne fegyverezz engem. Ne beszélj nekem napokról, hetekről. Most azonnal vigyél haza! Ne várjunk senkire!

Apám úgy beszél, mint egy gyerek. Nemcsak hogy félt. Nemcsak hogy nem látta át a helyzetet. A fél arcát tudta jól mozgatni. A fejét alig tudta forgatni. A szemét forgatta. Fájt, hogy tőlem várta a megoldást. Hogy vigyem haza. Nem fontos semmi más, csak ez a vigyél haza! Néha hozzátette, *fiam! Vigyél haza!* Aztán elaludt. Mondat közben. Másfél perc után.

ANYA

Végre megjöttél! Szóljál anyádnak, hogy intézze el, hogy másik kórházba kerülhessek. Ez nem jó. Kegyetlenül bánnak velem. Megaláznak minden percben, amikor nem vagy

itt. Anyád egészségügyben dolgozik, el tudná intézni, ha akarná. (Ezt talán úgy értette, hogy ha merné, ha nem lenne olyan beszari sváb, vagy ezt csak én éreztem bele?)

Engem fojtogatni kezd a sírás. Elöntenek az érzelmek. Anyámat majdnem tíz éve temettem el. Nem is temettük. Csak el... Másodjára emlegette anyámat, követelte, hogy jöjjön be. Egész kitisztultnak tűnt, már nem először kezdett bele ebbe a gondolatba, és akkor annyira élesen, kompaktnan fogalmazott, hogy bennem áttört egy gát. Megmondjam-e neki, vagy nem? Azon gondolkodtam, hogy szabad-e. Aztán megint rákezdte, a régi énjének vádló hangján, számon kérve förmedt rám, hogy hol az anyád!? Valahogy kibuggyantak belőlem a szavak. Még nem tudtam, mennyire nem ért semmit. Még nem tudtam, mennyire nem önmaga már. Az orvosok nem magyaráztak el semmit. És elkezdtem mondani, hogy anya majdnem tíz éve meghalt...

Csak nézett rám üres tekintettel. Nem sírt, ott ragadt a könnycsepp a szeme sarkában. Fájtnak neki. Nem akartam bántani. Nem tudom, hogy csak én nem tudtam elviselni, hogy nem emlékszik rá, hogy meghalt anyám. Vagy reméltem, hogy magához tér. Vagy tényleg csak kicsúszott. Vagy ő volt az egyetlen személy, akihez mindketten kötődünk... Nem akartam megtorolni semmit, eleget szenvedett bezárva a testébe...

Hogy felejthettem el! Ezt hogy?

Tényleg nem értette. Megrendült. Ráadásul ez az, amire még másnap is emlékezett. Elmesélte a barátjának is. Te tudtad, hogy meghalt a feleségem? Te tudtad?! Miért nem mondtad?

Másodszor gyászolni kezdte. Vagy inkább először. Vagy igazából. Vagy mint egy kisgyerek. Azt ismételtette nekem is, hogy anya meghalt.

Közben belép egy néni a kórterembe, zavartan így szól:

Elvették a pénzem.

Nem igazán tudtam kellő érzékenységgel reagálni a bánatára. Csak annyit mondtam közönyösen, halkán, hogy és?

FŐORVOS ÚR

Elmegyek beszélni az orvoshoz, örömmel mesélt történeteket, fecsegett, csevegett, elmagyarázott dolgokat, hogy mi hogyan romlik el az emberben, a fehérjék lerakódnak a szívben, az agyban, és szép lassan elbutul mindenki. Ma demenciának hívják, talán mert így szebben hangzik. Volt öneki akadémikus betege is. Az első héten hangsúlyozta, hogy akadémikus, a másodikon már csendesebb volt, a harmadik héten ugyanolyanná vált, mint bárki más. Csendesen bámult maga elé. Ha kicsit élénkebbek, összevissza pakolásznak, nincs egy perc nyugtuk.

Ahogy hallgattam az orvost, láttam, mennyire unatkozik. Ha bejött egy nővér, lekezelően bánt vele. Az osztályra kiírták, hogy nem fogadnak el hálapénzt. Ez meg itt szabályosan tette magát, hogy megdobjam egy borítékkal. Ha az álszentségnek léteznek fokozatai, akkor ő talán középhaladó szinten mozoghatott. Ahogy hallgattam, lassacsokán büntető módba kapcsol az agyam. Még pár év és ez a figura a saját osztályán köt majd ki. Őt is fél napig hagyják a pelenkában, hagyják, hogy összema-

szatolja magát mindenféle undoksággal. Mennyire megértem Márait, hogy fejbe lőtte magát.

FOCISTA

Meg fogom verni azt az öreget! – mondta apám halkán.

Ott lapít a szemközti ágyban. De ha nincs itt senki, akkor felkel és idejön, matat. Matat a holmim közt. Ellopta a pizsamagatyám. Azért vagyok meztelen. Ha felkelek, odamegyek hozzá és úgy megverem, hogy csak na! Tudod, milyen erős vagyok, fiam! Elég, ha egyszer megütöm, tudni fogja, mi a rend! Elég, ha egyszer...

A focista bácsi tapogatta az ágyát, a fejét csóválta:

Ki a fasz hugyozott az ágyamba!?

Nem bírtam ki, hogy hallgassak, megkérdeztem tőle, hogy ki szokott abban az ágyban aludni. Ingatta a fejét, elmosolyodott, érezte, hogy valahol igazam lehet, aztán elkomolyodott és azt mondta, hogy jó, jó, de! De éppen ezért!

DUNDUSKA

A folyosón kóborolt egy néni, álldogált, nézegette az érkezőket. El szeretnék menni, de sehol egy nővér. Hát elkiáltottam magam, hogy kiengedne valaki! Erre előjött egy távolabbi szobából egy aprócska ápolónő, talán 140 centi magas lehet, és közel annyi kiló is, de mindig kedvesen mosolygott. A néni közelebb hajolt hozzám és azt súgta:

Kisfiam, úgy szeretem ezt a kis dunduskát!

ÖREG APACS ARCA

Elmondjam-e egyáltalán neki? Ezen gondolkodtam. Hogy nem jön haza. A házban sok a lépcső, kétszer tizenhét, azaz harmincnégy, amiből még egy felet sem tudna egyedül megtenni. Hogy nincsen cél. Hogy nem úgy van. Hogy csak a túlélés. Hogy lábra állni aligha. Ha mégis, akkor kicsit. Csak járókerettel. Csiszicsoszi. Csak botorka. És már az is maga a csoda. Hogy azt mondta fél éve egy orvos a leleteit böngészve, hogy talán háromnegyed éve maradt. De akkor mégis tisztulni láttam. Egy percre rá már volt annyira jól. Nem nézett a szemembe. Inkább a szekrény felé. Inkább a plafont. Inkább az ablakon át az esőt. Újabb fél perc és kifejezéstelenné vált a tekintete. Apám arca, mint egy indiánfilmben a megkínzott öreg apacsé.

Már indulni akartam, mindjárt vége is a látogatási időnek, amikor bejött egy néni.

Megsimogatom a fiúkakat – mondta. Lehetett úgy 90 éves, kedvesen kóborolt a folyosón napközben, annyira volt jelen a világban, mint egy jelenés. A legfiatalabb „fúka” felült az ágyban, ő volt a legközelebb az ajtóhoz, ránézésre hatvan körüli, csontsovány alkoholistának tűnt:

takarodjoninnenamocskoskurvaéletbeanyádpicsájabasszógyámegvénkurva...

Mindezt egy levegővel, olyan modorosán, túljátszva mondta el, ahogy csak egy habzó szájú kutyát üldöznek el az alvó csecsemő mellől a csecsen börtönőrök egy régi orosz művészfilmben, amit csak komoly erőfeszítések árán lehetséges végignézni...